

Ο ΑΡΠΙΣΤΗΣ, ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΚΥΚΛΑΔΙΤΗΣ ΠΑΓΙΔΕΥΜΕΝΟΣ ΣΤΟ ΜΑΝΧΑΤΑΝ

ΕΛΛΑΔΑ 08/12/2015, 20:15 | από [Πασχάλης Μεντζής](#)

Αφιέρωμα της Voria.gr στον Αρπιστή του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέχνης της Νέας Υόρκης: Οι ελάχιστες πληροφορίες, τα «αδερφάκια» και η πολύπαθη Κέρος

«Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική, το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου. Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου στις αμμουδιές του Ομήρου».

Οι Αμερικανοί το λένε statue. Έτσι, ξερά. Προφανώς, εκ του λατινικού statua, ομόρριζο του statuo, που ερμηνεύεται ως «στήνω», «ανεγείρω», «στέκω όρθιος, ευθυτενής». Εμείς, από την άλλη, αντιπαρατάσσουμε το «άγαλμα». Ετυμολογικά γεννάται απ' τα

αρχαία ελληνικά «αγάλλομαι – αγάλλω», δηλαδή ευχαριστιέμαι, ευφραίνομαι - λαμπρύνω, τιμώ και κοσμώ κάποιον, αρχαιοπρεπώς καυχιέμαι, κομπάζω.

Άγαλμα, λοιπόν, είναι κάτι που προσφέρει χαρά και αγαλλίαση, κάτι το λαμπρό, το καύχημα, το καμάρι, το στολίδι, ένα ανάθημα στους Θεούς.

Ένα τέτοιο, αριστουργηματικό άγαλμα ή, ακριβέστερα, αγαλματίδιο, είναι ο **Αρπιστής του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέχνης της Νέας Υόρκης**, ακόμη ένα κομψοτέχνημα, από τα παλαιότερα, μάλιστα, της ελληνιστικής γλυπτικής και το σπουδαιότερο σύμβολο της πρωτοκυκλαδικής ειδωλοπλαστικής, που «φιλοξενούνται» στο εξωτερικό.

Η **Voria.gr** καταπιάνεται με την επιτομή του Κυκλαδικού πολιτισμού, τον «Αρπιστή», στο έκτο σκέλος του αφιερώματός της στις αρχαιότητες που διηρπάχθησαν στο εξωτερικό, αφορμή για το οποίο αποτέλεσε [η έλευση των «Μαγεμένων» στη Θεσσαλονίκη](#), έπειτα από την αξιέπαινη και υποδειγματική πρωτοβουλία της ΔΕΘ – Helixro και τη σημαντικότερη υποστήριξη της ΕΥΑΘ, του ΟΛΘ, του ΕΒΕΘ και του ΕΕΘ. Προηγήθηκαν, φυσικά, οι αναφορές στην [απαγωγή της Αφροδίτης της Μήλου](#), στην [απώλεια του Βωμού της Περγάμου](#), στη βίαιη [αρπαγή των Γλυπτών του Παρθενώνα από τον «άξεστο» λόρδο Έλγιν](#) και το [χρονικό για τη διεκδίκηση της επιστροφής τους](#).

Τι γνωρίζουμε

Τα μαρμάρινα ειδώλια αποτελούν το κορυφαίο δημιούργημα του Κυκλαδικού πολιτισμού και ανάμεσα σ' αυτά εξέχουσα θέση κατέχει το αγαλματίδιο του «Αρπιστή». Η χρονολογία κατασκευής του πιθανολογείται κάπου ανάμεσα στο 2800 – 2300 π.Χ., και ειδικότερα πλησίον του 2700 π.Χ..

Όπως τα περισσότερα κυκλαδικά ειδώλια, έτσι και το συγκεκριμένο είναι φιλοτεχνημένο από παριανό μάρμαρο, το οποίο χρησιμοποιούσαν σχεδόν αποκλειστικά οι καλλιτέχνες της εποχής, γιατί ήταν ολόλευκο, φωτεινό, χωρίς «νερά», σμιλευόταν με ευκολία και έδινε ωραίο αποτέλεσμα.

Με τη στάση του σώματός του, ο Αρπιστής φαίνεται να κλείνει στην αγκαλιά του την άρπα σα να θέλει να την προστατεύσει. Την ίδια κίνηση, αυτό το αγκάλιασμα, το επαναλαμβάνουν και οι σύγχρονοι μουσικοί με το μουσικό όργανο το οποίο κρατάνε στα χέρια τους όταν παίζουν κάποια μελωδία. Το αγαλματίδιο έχει ύψος μόνον 29,21 εκατοστών και αναπαριστά έναν μουσικό καθήμενο σε μία καρέκλα - πιθανόν θρόνο - με ψηλή πλάτη και κοντά πόδια. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του αποτελεί η κομψότατη, ασυνήθιστη για την εποχή, ελαστικότητα που αναδεικνύεται στα χέρια του, αλλά και περίτεχνη πλάτη του.

Κρατά το εμπρός μέρος της άρπας, και με τα δύο χέρια, εναποθέτοντας το βάρος του μουσικού οργάνου πάνω στο δεξί του πόδι και τον δεξί του ώμο. Ο δεξής του αντίχειρας είναι ανασηκωμένος, σα να παίζει μία νότα, στην αντηχούσα χορδή, την οποία ακούει με τα κοίλα του αυτιά. Οι μύες των χεριών του και οι ευκρινείς κλειδώσεις των αγκώνων του είναι σκαλισμένες υποδειγματικά, με ασυνήθιστη ευαισθησία. Παίζει αγέρωχος μια μελωδία μνήμης που επιζεί των αιώνων.

Το πίσω μέρος του κεφαλιού του Αρπιστή ήταν, σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητροπολιτικού Μουσείου, ενδεχομένως προδίδοντας την ύπαρξη ενός καλύμματος. Μία ζώνη, που μπορεί ίσως να γίνει αντιληπτό ως έλυτρο για τα γεννητικά του όργανα, περικυκλώνει τη μέση του μουσικού. Στην κορυφή της άρπας βρίσκεται ένα χαραγμένο διακοσμητικό, στο σχήμα του κεφαλιού ενός υδρόβιου πουλιού.

Σύμφωνα με την Μητροπολιτικό Μουσείο, στο οποίο εκτίθεται, ο «Αρπιστής» αποκτήθηκε από το ίδρυμα Fletcher το 1947 και βρίσκεται στην αίθουσα «Robert and Renee Belfer Court» του MET που φιλοξενεί έργα κυκλαδικού πολιτισμού. Κατά άλλες πηγές, το ειδώλιο αποκτήθηκε από το ίδρυμα Rogers, την ίδια χρονολογία.

Η αξία του, σύμφωνα, πάντα, με το Μουσείο, ανέρχεται στα 3 εκατ. δολάρια.

Θεωρείται, ακόμη, ότι η προέλευσή του είναι από το ακατοίκητο νησί των Μικρών Κυκλάδων, Κέρου, από την τοποθεσία Κάβρος Δασκαλιού, ενώ κατ' άλλες εικασίες προέρχεται από τη λαθρανασκαφή του Φιώντα στα νότια της Νάξου.

Όπως αναφέρει ο Α' Τόμος της Ιστορίας του Ελληνικού Έθνους, της Εκδοτικής Αθηνών, «βασικός κανόνας των Κυκλαδικών ειδωλίων είναι η αυστηρή μετωπικότητα. Είναι φιλοτεχνημένα σαν ζωγραφικά έργα, με δύο διαστάσεις και προορίζονται να φαίνονται από μπροστά και όχι από το πλάι, αν και συχνά η ράχη τους είναι έξοχα δουλεμένη. Ωστόσο ο πολιτισμός Κέρου - Σύρου μας έχει δώσει και μορφές πιο επαναστατικές, χαρακτηριστικές των προσπαθειών του καλλιτέχνη να ληρωθή από τις δεσμεύσεις του υλικού. Σ' αυτές τις προσπάθειες για τον παραμερισμό της μετωπικότητας και την απόδοση της τρίτης διαστάσεως οφείλουμε τη δημιουργία έργων σαν τον αυλητή και τους καθιστούς αρπιστές από την Κέρο (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο) και πλήθος άλλων που κοσμούν Μουσεία και ιδιωτικές συλλογές. Υπήρχαν επίσης συμπλέγματα με περισσότερες από μία μορφές. Τα ειδώλια των μουσικών, ο περίφημος «προπίνων» (προτείνει το δεξί χέρι για να εγείρη πρόποση ενώ το αριστερό ακουμπά το στήθος), καθώς και μερικά άλλα που εικονίζουν κυνηγούς ή πολεμιστές παριστάνουν όλα μορφές ανδρικές».

Σχετικά με το τι απεικονίζουν τα συγκεκριμένα ειδώλια, η ίδια πηγή επισημαίνει πως «σκοτεινό παραμένει ακόμη το θέμα της ερμηνείας των ειδωλίων. Έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς οι εικασίες ότι εικονίζουν θεότητες, παλλακίδες, νύμφες και ήρωες, παιχνίδια παιδικά ή μαγικά περιάπτα (φυλακτά) κ.α.. Δυστυχώς δεν υπάρχει ακόμη κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Το γεγονός ότι βρίσκονται σαν ταφικά κτερίσματα δεν διευκολύνει την λύση του αινίγματος. Πλήθος άλλων αντικειμένων συνοδεύουν τον νεκρό στον τάφο του. Άλλωστε ήλθαν στο φως πολλά ειδώλια, που είχαν επισκευασθή πριν τοποθετηθούν στον τάφο. Από άλλα έλειπαν κομμάτια. Πάντως η παρουσία μερικών ειδωλίων στους συνοικισμούς ενισχύει την άποψη ότι τα ειδώλια αποτελούσαν ίσως αντικείμενα της καθημερινής ζωής».

Παρόμοιοι Αρπιστές

Οι Αρπιστές, τα πλέον αναγνωρίσιμα ειδώλια της Κυκλαδικής Εποχής και από τα πρώτα που αναπαριστούν μουσικό καλλιτέχνη, συναντώνται σε αρκετά Μουσεία ανά την υφήλιο. Ξακουστότερος όλων είναι ο Αρπιστής της Κέρου, ειδώλιο μετα-κανονικού τύπου, του τέλους της ΠΚ ΙΙ εποχής (2500-2300 π.Χ). Εικονίζει καθημένη, ανδρική μορφή η οποία παίζει μουσικό όργανο που έχει παρομοιαστεί με άρπα. Ο Αρπιστής της

Κέρου φιλοξενείται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Ελλάδος, στην πρωτεύουσα.

Έχουν βρεθεί ελάχιστα, παράλληλα αγαλματίδια, κάποια εκ των οποίων εκτίθενται στο Μουσείο Γκετί, στο Μαλιμπού της Καλιφόρνιας των ΗΠΑ. Η προέλευση του ενός αρπιστή πιθανολογείται στις Μικρές Κυκλάδες.

Ταυτόχρονα, το Μουσείο του Κρατιδίου της Βάδης Βυτεμβέργης, στην Καρλσρούη, διαθέτει από το 1840 τη μεγαλύτερη συλλογή κυκλαδικών ειδωλίων εκτός Ελλάδας, μεταξύ τους και Αρπιστές. Ένας, ακόμη, κατεστραμένος αρπιστής έχει βρεθεί στον τάφο 40 του νεκροταφείου των Αφεντικών στη δυτική Νάξο (Ντουμάς 1977, 59-60).

Ο Αρπιστής της Κέρου

Ο Αρπιστής της Κέρου, που είναι επίσης πρώιμο καλλιτέχνημα των Κυκλάδων, εντοπίστηκε σε τάφο στην Κέρο.

Το μαρμάρινο άγαλμα παριστάνει καθιστό αρπιστή τη στιγμή που παίζει. Κάθεται σε ιδιαίτερα περίτεχνο θρόνο. Στηρίζει επάνω στον δεξί μηρό μουσικό όργανο τριγωνικής κατασκευής, που ερμηνεύεται ως άρπα ή λύρα. Το πρόσωπο είναι στραμμένο στον ουρανό. Η μύτη είναι το μοναδικό πλαστικό χαρακτηριστικό του προσώπου.

Διατηρείται σε καλή κατάσταση. Λείπουν μόνον τμήματα και των δύο χεριών από τον αγκώνα, ενώ αποτελείται από ανασυγκολλημένα θραύσματα.

Πρόκειται για μοναδικό δείγμα του θέματός του στην πρωτοκυκλαδική γλυπτική. Ο αρπιστής και ο αυλητής είναι τα μοναδικά και αρχαιότατα δείγματα γλυπτικής που παρουσιάζουν τρισδιάστατη ανάπτυξη στο χώρο. Το μουσικό όργανο διαφέρει στην κατασκευή από παρόμοια όργανα της εποχής του με προέλευση τη Συρία και τη Μεσοποταμία. Κατασκευάστηκε το 2800 - 2300 π.Χ..

Το ΜΕΤ

Το Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης της Νέας Υόρκης, έκτασης δύο εκατ. τετραγωνικών μέτρων, θεμελιώθηκε το 1870 από μια ομάδα ανθρώπων. Αυτοί θέλησαν να δημιουργήσουν ένα ινστιτούτο τέχνης που θα αποκτούσε τη φήμη και την αξία των αντίστοιχων ευρωπαϊκών.

Βρίσκεται στην 5η Λεωφόρο του Μανχάταν, κοντά στο Σέντραλ Παρκ της Νέας Υόρκης και υποδέχεται 5,5 εκατομμύρια επισκέπτες το χρόνο, καθώς αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα της πόλης και πόλο έλξης τουριστών καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Η αμφισβήτηση της αυθεντικότητας

Προσφάτως, ο Βρετανός ζωγράφος Τζον Κράξτον, μέλος της Βασιλικής Ακαδημίας,

αμφισβήτησε ευθέως την αυθεντικότητα του Αρπιστή του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέχνης της Νέας Υόρκης.

Ο Κράξτον, επίτιμος Βρετανός πρόξενος στην Κρήτη, ισχυρίζεται ότι κάποιος βοσκός, ονόματι Άγγελος Κουτσούπης, ομολόγησε ότι εκείνος έφτιαξε το ειδώλιο τη δεκαετία του '40 και το εναπόθεσε επίτηδες στον βυθό ποταμού για 6 μήνες, προκειμένου να παλαιωθεί.

Του είπε, επίσης, ότι η κατασκευή του ειδωλίου τού ζητήθηκε από αρχαιοπώλη που ονομαζόταν Ζουμπουλάκης, ο οποίος του έστειλε φωτογραφίες από τον αρπιστή του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου στην Αθήνα.

Οι υπεύθυνοι του Μητροπολιτικού Μουσείου υποστηρίζουν ότι, όντως, αγόρασαν το ειδώλιο από τον συγκεκριμένο αρχαιοπώλη το 1947, αλλά έχουν «αδιαμφισβήτητες τεχνικές αποδείξεις ώστε να πιστεύουν ότι ο αρπιστής είναι αυθεντικός».

Αμφιβολίες για την αυθεντικότητα του αντικειμένου έχουν διατυπωθεί και από τον Όσκαρ Γουάιτ Μουσκαρέλα, αρχαιολόγο του Μητροπολιτικού Μουσείου, στο βιβλίο του «Lie Became Great: The Forgery of Ancient Near Eastern Cultures» (Εκδόσεις Styx, 2000).

Ο Μουσκαρέλα επισημαίνει ότι η πλειονότητα των πλαστών αντικειμένων έχει διαφύγει της προσοχής των ειδικών και, έως τώρα, κανένας δεν μπορούσε να αντιληφθεί πόσο συνηθισμένα είναι τα αντίγραφα ακόμη και σε μεγάλα μουσεία του κόσμου. Ο ίδιος κατονομάζει γνωστούς εμπόρους έργων τέχνης του Λονδίνου και της Νέας Υόρκης που έχουν συνειδητά εμπορευθεί πλαστά έργα και συγχρόνως επιτίθεται σε Γερμανούς, Γάλλους και Βρετανούς ειδικούς, για το ρόλο που έχουν διαδραματίσει σε αυτή την ιστορία.

Κέρος, ο παράδεισος των αρχαιοκαπήλων

Το ακατοίκητο νησί των Κυκλάδων, μεταξύ της Νάξου και της Αμοργού, που ήταν το θέατρο μιας από τις μεγαλύτερες υποθέσεις λαθρονασκαφής του 20ού αιώνα, εξακολουθεί να αποτελεί είναι από τα πιο ανήλιαγα, αλλά κι ελκυστικά, πεδία της παγκόσμιας αρχαιολογικής έρευνας.

Ήταν νεκροταφείο; Ήταν εμπορικό κέντρο; Ήταν, απλώς, ένα εργαστήριο; Ήταν ιερό; Ή, μήπως, οι αρχαιοκάπηλοι είναι η αιτία που όλα σήμερα στην Κέρο μοιάζουν μπερδεμένα και δυσερμήνευτα; Στο μικρό άγονο νησί των Κυκλάδων, αδιάφορο για τους τουρίστες που κατακλύζουν τις γύρω κοσμοπολίτικες ακτές, φαίνεται ότι κάπου εκεί στην 3η π.Χ. χιλιετία συνέβαιναν σπουδαία πράγματα. Αυτό, τουλάχιστον, μαρτυρούν τα εκατοντάδες σπασμένα μαρμάρινα ειδώλια που βρίσκονται θαμμένα στη γη της Κέρου· ένας παράδεισος για τους λαθρονασκαφείς που οργίαζαν στο νησί, έως και την τελευταία πεντηκονταετία, αλλά, πλέον, και ένα μεγάλο αίνιγμα για τους αρχαιολόγους.

Ο πρώτος αρχαιολόγος που επισκέφτηκε την Κέρο το 1963 δεν μπόρεσε να συγκρατήσει τα δάκρυά του. Φήμες για λαθρονασκαφές και αρχαιοκαπηλία στις Μικρές Κυκλάδες, νότια της Νάξου, είχαν φτάσει στην ελληνική Αρχαιολογική

Υπηρεσία και ο νεαρός τότε αρχαιολόγος **Χρίστος Ντούμας** εστάλη στο ακατοίκητο νησί για να επιθεωρήσει τη λεηλατημένη περιοχή του Κάβου, στο βορειοδυτικό άκρο του ανεμόδαρτου αγαιοπελαγίτικου νησιού. Το θέαμα που αντίκρισε ήταν τρομακτικό: αναμοχλευμένα χώματα, θρυμματισμένα αγγεία από πηλό και μάρμαρο, κατακερματισμένα μαρμάρινα ειδώλια – ό,τι είχε, προφανώς, απομείνει από τη σύληση και την καταστροφή ενός κυκλαδικού νεκροταφείου της πρώιμης Εποχής του Χαλκού.

Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, τα γυναικεία, ως επί το πλείστον, ειδώλια με τα διπλωμένα χέρια, φτιαγμένα από έντεχνα λειασμένο μάρμαρο –σήμα κατατεθέν του πολιτισμού του Αιγαίου κατά την τρίτη π. Χ. χιλιετία– είχαν γίνει ανάρπαστα στους αρπακτικούς, συλλεκτικούς κύκλους: Θεωρούνταν ως η ιδεώδης πραγμάτωση της αφαιρετικής αντίληψης περί τέχνης που πρόσβευε ο μοντερνισμός.

Οι αρχαιολόγοι επιδίδονταν στη συστηματοποίηση των ειδών και των τεχνοτροπιών και, εμπνευσμένοι από τον ήλιο και την ασύγκριτη ομορφιά των αρχαιολογικών τόπων, εκθείαζαν το «**Πνεύμα του Αιγαίου**», που έβρισκε την έκφρασή του στους σιωπηλούς μάρτυρες της μακρινής αυτής εποχής. Οι τιμές των έργων ανέβαιναν στα ύψη, οι έμποροι προέβαιναν σε **λαθρονασκαφές κατά συρροήν**. Στην περίπτωση της Κέρου έδρασε ο σεσημασμένος αρχαιοκάπηλος **Νικόλαος Κουτουλάκης**, πάτρωνας του Μητροπολιτικού Μουσείου στη Νέα Υόρκη και καταδικασθείς από την ελληνική Δικαιοσύνη το 1984, ο οποίος διοχέτευσε στην αγορά ένα πλήθος θραυσμένων μαρμάρινων ειδωλίων, που αργότερα αποτέλεσαν τον περιλάλητο «**Θησαυρό της Κέρου**».

Μολαταύτα, η καταστροφή των ειδωλίων δεν οφείλεται στην αρχαιοκαπηλία, όπως απέδειξαν με βεβαιότητα οι ανασκαφές τις διετίας 2006 - 2008. Μια ομάδα ερευνητών, υπό την καθοδήγηση του Κόλιν Ρένφριου, που θεωρείται αυθεντία για τις Κυκλάδες και μετέβη για πρώτη φορά στην Κέρο το 1963, όντας ακόμη φοιτητής και κληθείς από τον Χρ. Ντούμα, εντόπισε σε απόσταση 150 μέτρων από την ήδη ανεσκαμμένη θέση ένα δεύτερο, ασύλητο χώρο απόθεσης της Κυκλαδικής περιόδου. Πρόκειται για έναν αρχαιολογικό θρίαμβο: Εκτός από χιλιάδες όστρακα αγγείων από πηλό και μάρμαρο ήρθαν στο φως και εκατοντάδες ειδώλια, στο σύνολό τους σπασμένα. Ανθρώπινα οστά δεν βρέθηκαν σε αυτό τον ειδικό χώρο απόθεσης στα νότια του νησιού, γεγονός που αποκλείει την περίπτωση να ήταν νεκροταφείο.

Καθίσταται, πλέον, προφανές ότι για τους ανθρώπους της κυκλαδικής εποχής τα ειδώλια **δεν αποτελούσαν αντικείμενα τέχνης, αλλά λατρείας**. Τα αγαλματίδια αυτά, λοιπόν, είχαν καταστραφεί από τους ίδιους τους δημιουργούς τους. Τα περισσότερα από τα ειδώλια είχαν κατακερματιστεί προηγουμένως σε άλλα μέρη, κυρίως στη Νάξο, και στη συνέχεια οι νησιώτες τα μετέφεραν με πλοιάρια στην Κέρο, έναν τόπο μεγίστης λατρευτικής σημασίας για το Αρχιπέλαγος των Κυκλάδων. Ο αριθμός των ευρημάτων είναι τεράστιος: 580 περίπου σπασμένα ειδώλια καταμετρήθηκαν στο χώρο απόθεσης του νότου, ενώ σ' αυτά πρέπει να προστεθούν και τα 500 της λεηλατημένης περιοχής.

Η δεύτερη έκπληξη ήταν τα ευρήματα στο Δασκαλιό, μια κωνοειδή νησίδα σε

απόσταση 90 περίπου μέτρων από τον Κάβο, η οποία εκείνη την εποχή ήταν συνδεδεμένη με την περιοχή των ανασκαφών μέσω μιας στενής λωρίδας γης (στον πρώτο τόμο από τις πέντε προγραμματισμένες δημοσιεύσεις των ανασκαφών: „The Settlement of Daskalio“, McDonalds Institute, University of Cambridge 2013), όπως αναφέρει ο Κριστιάν Γκόνσα σε άρθρο του στην Αυστριακή εφημερίδα «Die Presse», το 2014.

Στη θέση αυτή, εντοπίστηκε πυκνή εγκατάσταση που χρονολογείται μεταξύ 2750 και 2300 π. Χ. Περιελάμβανε 300 έως 500 κατοίκους, δεν ήταν όμως σε χρήση όλο τον χρόνο. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα των ανασκαφών, εδώ συγκεντρώνονταν οι κάτοικοι των Κυκλάδων προκειμένου να τελέσουν στη συνέχεια τις λατρευτικές ταφές τους στον Κάβο. Τον υπόλοιπο καιρό στον ιερό χώρο έμεναν μόνο οι «φύλακες».

Την ιδιαιτερότητα του χώρου υπογραμμίζει η ανακάλυψη μιας μεγάλης αίθουσας στην κορυφή του λόφου της νησίδας, όπου είχαν εναποτεθεί μεγάλες ποσότητες από στρογγυλά βότσαλα. Τα βότσαλα αυτά τα συνέλεξαν προφανώς οι επισκέπτες σε άλλα νησιά και τα έφεραν για απόθεση στην «αίθουσα», στο ιερό του Δασκαλιού. Τέτοια βότσαλα συναντά κανείς σε κυκλαδικά νεκροταφεία, καθώς και στη μινωική Κρήτη – έχουν μια άγνωστη σ' εμάς συμβολική σημασία. Όλες οι ενδείξεις συγκλίνουν στο ότι η αίθουσα συνιστά πρόδρομο ιερών όπως αυτό της Αγίας Ειρήνης στην Κέα, τα ιερά κορυφής της Κρήτης – και το ιερό νησί του αρχαίου κόσμου, τη Δήλο.

Οι ανασκαφείς δεν μπορούσαν να πιστέψουν ότι οι μαρμαρόλιθοι που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή της αίθουσας και των υπόλοιπων κτηρίων προέρχονταν από τη Νάξο. Στο Δασκαλιό, δηλαδή, μεταφέρονταν δια θαλάσσης ποσότητες δομικού υλικού των οποίων το βάρος αντιστοιχεί, το δίχως άλλο, σε εκείνο των λίθων που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του μνημειώδους ιερού του Stonehenge στην Αγγλία, κτισμένου την ίδια περίπου περίοδο.

Η Κέρος, ούσα σε απόσταση αναπνοής από το Άνω και Κάτω Κουφονήσι, τις ομορφότερες αμμουδιές του Αιγαίου, έχει κηρυχτεί από την Αρχαιολογική Υπηρεσία απαγορευμένη ζώνη. Πράγματι, το νησί κρύβει ακόμα πολλά μυστικά. Επιφανειακές έρευνες οδήγησαν στον εντοπισμό δύο ακόμα ανεξερεύνητων οικισμών και τάφων της κυκλαδικής περιόδου – ήδη τον 19ο αιώνα είχαν βρεθεί εδώ δύο από τα διασημότερα ειδώλια, ο «αρπιστής» και ο «αυλητής», που βρίσκονται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας, και εικάζεται ότι έχουν βρεθεί και άλλοι «αρπιστές». Η υλική προσέλευση της συμβολικής σημασίας του Κάβου και του Δασκαλιού παραμένει σκοτεινή, οι εκάστοτε υποθέσεις ξεκινούν από το εμπορικό κέντρο και φτάνουν μέχρι την «μαγική» τέχνη της μεταλλουργίας.

Τα ευρήματα στο Δασκαλιό διαμορφώνουν μια εντελώς διαφορετική εικόνα για την ιστορία και την προϊστορία των τολμηρών θαλασσοπόρων που η ακτινοβολία τους έφτανε ως την ηπειρωτική Ελλάδα, την Κρήτη και τα μικρασιατικά παράλια. Είναι η εικόνα μιας κοινωνίας θαλασσοπόρων με σύνθετη πολιτική οργάνωση που έθεσε τα θεμέλια για τον ακμαίο πολιτισμό του Αιγαίου κατά τη δεύτερη χιλιετία.

Η κλοπή από τους Άξεστους του Νερού

Φθάνοντας με καΐκι στην Κέρο, ο Κόλιν Ρένφριου μπορούσε να δει από μακριά όλη τη δυτική πλευρά της σκαμμένη έως τη θάλασσα, το τοπίο καθημαγμένο, τα χώματα αναμοχλευμένα, ο τόπος ανάστα. Μέσα δύο τρεις ώρες επιφανειακής έρευνας, άλλωστε, θα συνέλεγε και ο ίδιος πλήθος αρχαιοτήτων, μεταξύ των οποίων μαρμάρινα θραύσματα ειδωλίων, διεσπαρμένα παντού. Οι αρχαιοκάπηλοι, όμως, άφαντοι.

Δεκατρία χρόνια αργότερα, σε έκθεση στην Καρλσρούη με τίτλο «Η τέχνη των Κυκλάδων», ένα σύνολο κλεμμένων αρχαιοτήτων της Κέρου θα έκανε θρασύτατα και ατιμώρητα, όπως εν τέλει απεδείχθη, την εμφάνισή του με την πέρα ως πέρα ανευλαβή ένδειξη, «αγνώστου προελεύσεως». Τη στιγμή που τα κομμάτια αυτά ταιριάζουν απόλυτα με άλλα, εφάμιλλα, που βρίσκονται στην Ελλάδα. Τη στιγμή που έρευνα του Δημόκριτου για τη σύσταση του μαρμάρου των ειδωλίων αποδεικνύει πως η πρώτη ύλη έχει προέλθει από την ανατολική Νάξο, και από την ίδια την Κέρο...

Όπως έγινε γνωστό, η συγκεκριμένη έκθεση ανήκε στη συλλογή Ερλενμάγιερ, η ελληνική κυβέρνηση, όμως, δεν υπέβαλε αίτημα διεκδίκησης. Κι αυτό θα αποτελούσε αρκετά χρόνια αργότερα, το 1990, το επιχείρημα των βρετανικών δικαστηρίων για ν' απορρίψουν την ελληνική προσφυγή κατά της δημοπρασίας του οίκου Sotheby's, όπου παρουσιάστηκε προς πώληση ο ευρέως επονομαζόμενος, πλέον, «Θησαυρός της Κέρου».

Το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, όμως, χάρις στη Ντόλλη Γουλανδρή, αγόρασε από αυτή τη δημοπρασία 58 κυκλαδικά ειδώλια και η Εμπορική Τράπεζα, με τη σειρά της, άλλα 17, τα οποία παραχώρησε στο μουσείο, ενώ έξι ακόμη απέκτησε το ίδρυμα Ν.Π.Γουλανδρή στα επόμενα χρόνια. Ως εκ τούτου, ένας ικανοποιητικός αριθμός από τον «Θησαυρό της Κέρου» επαναπατρίστηκε. «Απόμακρα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μιας άρπας αντηχούν ακόμη...», όπως έγραψε ο Γ. Σεφέρης στο αντιδικτατορικό «Επί Ασπαλάθων», πρέπων στίχος για τον «Αρπιστή» και την αντίσταση στην αφαιμακτική κατάλυση ενός τεράστιου μέλους της ελληνικής, πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σήμερα τα περισσότερα Μουσεία του εξωτερικού εκθέτουν κυκλαδικά ειδώλια, καθώς οι... ανασκαφές και η συστηματική λαφυραγώγηση από τους, κατά τον Οδ. Ελύτη, «Ωμοφάγους», τους «Άξεστους του Νερού», τους «Σιτόφοβους», τους «Πελιδνούς» και τους «Νεοκόνδορες», είχαν αρχίσει από το 1884.

Επομένως, την προσήκουσα κατάληξη, όπως, ακριβώς, τη δέουσα εισαγωγή, καλύτερα από τον «εθνικό» Ελύτη, τον παντοτινό ένοικο των «Μικρών Κυκλάδων», δεν θα μπορούσε κανείς να την επιδώσει.

«Τον πλούτο δεν έδωκες ποτέ σε μένα
τον ολοένα ερημούμενο από τις φυλές των Ηπείρων
κι απ' αυτές πάλι αλαζονικά, ολοένα, δοξαζόμενο!
Έλαβε τον Βότρου ο Βορράς
και τον Σταχύ ο Νότος
τη φορά του ανέμου εξαγοράζοντας
και των δέντρων τον κάματο δυο και τρεις φορές
ανόσια ώ.
Άλλο εγώ,
παρεξ θυμάρι στην καρφίδα του ήλιου δεν εγνώρισα
και παρεξ
τη σταγόνα του νερού στ' άκοπα γένια μου δεν ένιωσα

μα τραχύ το μάγουλο έθεσα στο τραχύτερο της πέτρας
αιώνες και αιώνες.
Εκοιμήθηκα πάνω στην έγνοια της αυριανής ημέρας
όπως ο στρατιώτης επάνω στο ντουφέκι του.
Και τα ελέη της νύχτας ερεύνησα
όπως ο ασκητής το Θεό του.
Από τον ιδρώτα μου έδεσαν διαμάντι
και στα κρυφά μου αντικαταστήσανε την παρθένα του βλέμματος.
Εξυγίσανε τη χαρά μου και τη βρήκανε, λέει, μικρή
και την πατήσανε χάμου σαν έντομο.
Τη χαρά μου πατήσανε και στην πέτρα την κλείσανε
και στερνά την πέτρα μου αφήσανε,
τρομερή ζωγραφιά μου.
Με πελέκι βαρύ τη χτυπούν, με σκαρπέλο σκληρό την τρυπούν,
με καλέμι πικρό τη χαράζουν, την πέτρα μου.
Κι όσο τρώει την ύλη ο καιρός, τόσο βγαίνει πιο καθαρός
ο χρησμός απ' την όψη μου:

**ΤΗΝ ΟΡΓΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΝΑ ΦΟΒΑΣΤΕ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΡΑΧΩΝ Τ' ΑΓΑΛΜΑΤΑ».**

Ο Αρπιστής του Metropolitan

08/12/2015, 20:15

ΑΥΤΟ ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΑΝΗΚΕΙ:
ΕΛΛΑΔΑ, Ο ΑΡΠΙΣΤΗΣ,
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ

Δείτε επίσης

Το παιχνίδι που περιμένανε οι gamers όλο το χρόνο!

[Forge Of Empires - Free Online Game](#)

Παίξε το πιο εθιστικό παιχνίδι της χρονιάς!

[Elvenar - Free Online Game](#)

Νέα αποτίμηση για το ακίνητο της EBZ στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης

Θεσσαλονίκη:Ψάχνουν και δεν βρίσκουν προσωπικό εταιρείες πληροφορικής

Φωτιά ξέσπασε χθες το βράδυ στο κέντρο της Θεσσαλονίκης

ΠΑΟΚτσήδες έδιωξαν οπαδούς της Σάλκε που ήθελαν να... τσικνίσουν!

Μαρία Σπυράκη: Η CETA, ο λαϊκισμός και η... ωραία φέτα

Θεσσαλονίκη: 50 υποθέσεις συναινετικών διαζυγίων κάθε εβδομάδα

Δείτε επίσης

Το παιχνίδι που περιμένανε οι gamers όλο το χρόνο!

[Forge Of Empires - Free Online Game](#)

Εγγραφείτε τώρα και κερδίστε κουπόνι αξίας 3€!

www.pampers.gr

Παίξε το πιο εθιστικό παιχνίδι της χρονιάς!

[Elvenar - Free Online Game](#)

Domino's Μεσαία Pizza, Από 5€

[Domino's Pizza](#)

Νέα αποτίμηση για το ακίνητο της EBZ στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης

Θεσσαλονίκη:Ψάχνουν και δεν βρίσκουν προσωπικό εταιρείες πληροφορικής

Φωτιά ξέσπασε χθες το βράδυ στο κέντρο της Θεσσαλονίκης

ΠΑΟΚτσήδες έδιωξαν οπαδούς της Σάλκε που ήθελαν να... τσικνίσουν!

Η ανακοίνωση της Ryanair για την περιπέτεια πτήσης προς Θεσσαλονίκη

Ένα βήμα πιο κοντά στην έναρξη η επένδυση Σαββίδη στο Παλιούρι

Η νεανική επιχειρηματικότητα και οι φούσκες του καφέ στη Θεσσαλονίκη

Ryanair: Τέσσερα νέα δρομολόγια από Θεσσαλονίκη τον Οκτώβριο

by Taboola

Η ανακοίνωση της Ryanair για την περιπέτεια πτήσης προς Θεσσαλονίκη

Ένα βήμα πιο κοντά στην έναρξη η επένδυση Σαββίδη στο Παλιούρι

Η νεανική επιχειρηματικότητα και οι φούσκες του καφέ στη Θεσσαλονίκη

Ryanair: Τέσσερα νέα δρομολόγια από Θεσσαλονίκη τον Οκτώβριο

by Taboola

ΕΛΛΑΔΑ

**ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΩΝ
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ**

11:26

**ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΜΕ ΒΟΜΒΕΣ
ΜΟΛΟΤΟΦ ΧΘΕΣ ΤΗ ΝΥΧΤΑ ΣΤΑ
ΕΞΑΡΧΕΙΑ**

10:21

**ΟΙ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ
ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΑΠΡΙΛΙΟ**

10:19

**ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΑ ΔΙΟΔΙΑ ΑΛΛΑ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΠΙΡΤΖΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟ**

09:27

**ΑΠΗΓΑΓΑΝ ΓΙΑ ΛΙΓΕΣ ΩΡΕΣ ΚΑΙ
ΔΗΣΤΕΨΑΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ ΣΤΑ
ΠΑΤΗΣΙΑ**

07:59

**ΔΙΘΥΡΙΟΣ Ο ΚΑΙΡΟΣ ΑΠΟ ΣΗΜΕΡΑ
ΚΑΙ ΟΛΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ**

07:50

